

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
Управління Служби безпеки України в Чернігівській області

Слідчий відділ

вул. Шевченка, 28, м. Чернігів, 14013, тел./факс (04622) 3-05-69, тел. (0462) 65-52-90

www.ssu.gov.ua e-mail: slid_chg@ssu.gov.ua Код ЄДРПОУ 0001757

№ _____

На № _____ від _____

ПОВІДОМЛЕННЯ
про підозру у вчиненні злочину

м. Чернігів

« 03 » квітня 2026 року

Слідчий слідчого відділу Управління Служби безпеки України в Чернігівській області старший лейтенант юстиції Зінченко Вікторія Павлівна, розглянувши кримінальне провадження № 22023270000000057 від 29.03.2023 за ознаками злочину, передбаченого ч. 1 ст. 438 КК України, та встановивши наявність достатніх доказів для повідомлення особі про підозру у вчиненні злочину, відповідно до ст.ст. 40, 42, 276, 277, 278 КПК України, –

ПОВІДОМИВ:

Баріла Дениса Олександровича, 29.01.1981 року народження, уродженця м. Магдебург Німецька Демократична Республіка (теперішня назва – Федеративна Республіка Німеччина), громадянина Російської Федерації, командира 55 окремої мотострілецької бригади (військова частина 55115 з місцем постійної дислокації в м. Кизил Республіка Тива Російська Федерація) 41 загальновійськової армії Центрального військового округу Збройних сил Російської Федерації, полковника (станом на березень 2022 року), місце проживання за адресою вул. Кірпічний Завод, буд. 12, кв. 1 в м. Грозний Чеченської Республіки Російська Федерація, –

про підозру в порушенні законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, тобто у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 438 КК України (в редакції КК України станом на час вчинення злочину).

1. Контекстуальний елемент існування збройного конфлікту та відомості про контроль за територією.

З лютого 2014 року до цього часу триває міжнародний збройний конфлікт, викликаний збройною агресією Російської Федерації проти України та окупацією частини території України. У ході вказаного міжнародного збройного конфлікту 24.02.2022 президент Російської Федерації оголосив початок так званої «спеціальної військової операції», що полягала у здійсненні повномасштабного вторгнення Збройних сил Російської Федерації, інших збройних формувань Російської Федерації та підконтрольних їм угруповань іррегулярних збройних формувань на територію України.

Факт повномасштабного збройного вторгнення на територію України не приховувався та визнавався владою Російської Федерації, а також встановлений рішеннями міжнародних організацій, зокрема резолюцією Генеральної Асамблеї ООН ES-11/1 від 02.03.2022 «Агресія проти України», п.п. 1, 3 Висновку 300(2022) Парламентської Асамблеї Ради Європи «Наслідки агресії Російської Федерації проти України», п.п. 17, 18 наказу Міжнародного Суду ООН від 16.03.2022 за клопотанням про вжиття тимчасових заходів у справі «Щодо звинувачень у вчиненні геноциду відповідно до Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього».

У зв'язку із повномасштабним збройним вторгненням 55 окрема мотострілецька бригада (військова частина 55115), що діяла під командуванням полковника Баріла Дениса Олександровича у складі 41 загальновійськової армії Центрального військового округу Збройних сил Російської Федерації (далі – 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ), перетнувши державний кордон України на території Чернігівської області, на початку березня 2022 року просунулась в напрямку м. Чернігова для ведення наступальних дій з метою його оточення, блокади та в подальшому захоплення.

Виконуючи завдання блокувати південно-західні підступи до м. Чернігова та сприяти руху військових колон через Чернігівську область, особовий склад 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ під командуванням командира бригади полковника Баріла Дениса Олександровича, здійснивши вторгнення на територію України на глибину до 90 км, 03.03.2022 зайняв територію с. Ягідне Чернігівського району Чернігівської області, встановивши тим самим контроль над указаним населеним пунктом. При цьому, вказаній бригаді, серед іншого, було визначено завдання щодо забезпечення комендантської служби з метою підтримання загального порядку в районах розташування і проведення операції підрозділами 41 ЗА ЦВО ЗС РФ, зокрема на території с. Ягідне Чернігівського району Чернігівської області.

Починаючи з 03.03.2022 територію с. Ягідне Чернігівського району Чернігівської області повністю взято під контроль ЗС РФ, у зв'язку із чим запроваджено обмеження на пересування цивільного населення та встановлено заборонені для нього зони. При цьому, у будівлі Ягіднянської філії опорного закладу «Количівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Іванівської сільської ради Чернігівського району Чернігівської області», розташованій за адресою

ЗС РФ розгорнуто передовий (командний) пункт управління, зокрема 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ.

Таким чином, 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ у складі російських військових формувань брала участь у міжнародному збройному конфлікті між Російською Федерацією та Україною, у ході якого з 03.03.2022 по 30.03.2022 здійснювала фактичний контроль над територією с. Ягідне Чернігівського району Чернігівської області.

2. *Основні злочини, вчинені військовослужбовцями 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ.*

а. Застосовні норми міжнародного гуманітарного та міжнародного кримінального права.

Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 (далі – ЖК IV) та Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12.08.1949, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 08.06.1977 (далі – ДП I) є міжнародними договорами, учасником яких є Україна, та згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Відповідно до ст. 2 спільної для Женевських конвенцій про захист жертв війни 1949 року, ці Конвенції, як і інші акти законів і звичаїв війни (міжнародного гуманітарного права), застосовуються до всіх випадків оголошеної війни чи будь-якого іншого збройного конфлікту, що може виникнути між двома чи більше Високими Договірними Сторонами, навіть якщо одна з них не визнає стану війни, у тому числі до всіх випадків часткової або цілковитої окупації Високої Договірної Сторони, навіть якщо ця окупація не натрапляє на жодний збройний спротив.

Відповідно до ст. 42 Положення про закони і звичаї війни на суходолі, що є додатком до IV Конвенції про закони і звичаї війни на суходолі від 18.10.1907, територія визнається окупованою, якщо вона фактично перебуває під владою армії супротивника. Окупація поширюється лише на ту територію, де така влада встановлена і здатна виконувати свої функції.

Згідно із ч. 1 ст. 4 ЖК IV, особами, що перебувають під захистом цієї Конвенції, є ті, хто в будь-який момент та за будь-яких обставин опиняються, у разі конфлікту чи окупації, під владою сторони конфлікту або окупаційної держави, громадянами яких вони не є. При цьому, згідно із ч. 1, ч. 2 ст. 6 ЖК IV, указана Конвенція повинна застосовуватись з самого початку будь-якого конфлікту або окупації, зазначених у ст. 2 Конвенції, до загального припинення бойових дій.

Положення ст. 27 ЖК IV визначають право осіб, що перебувають під захистом, за будь-яких обставин, на особисту повагу, повагу до своєї честі, права на сім'ю, їхніх релігійних переконань та обрядів, звичок та звичаїв. До них завжди слід ставитися гуманно й захищати їх, зокрема, від будь-якого акту

насильства чи залякування, від образ та цікавості натовпу. При цьому, жінки потребують особливого захисту від будь-якого зазіхання на їхню честь, і, зокрема, захисту від зґвалтування, примушування до проституції чи будь-якої іншої форми посягання на їхню моральність.

Приписи, закріплені ч. 4 ст. 27 ЖК IV, зобов'язують сторін конфлікту застосовувати до осіб, що перебувають під захистом, таких заходів контролю чи безпеки, які будуть визнані за необхідні під час ведення війни.

Статтею 31 ЖК IV заборонено застосування будь-якого примусу фізичного чи морального порядку до осіб, які перебувають під захистом, зокрема з метою отримання від них або від третіх осіб якихось відомостей.

До того ж, згідно зі ст. 32 ЖК IV, забороняється застосування будь-яких заходів, які можуть завдати фізичних страждань або призвести до знищення осіб, що перебувають під захистом, які є під їхньою владою. Ця заборона поширюється не лише на вбивства, тортури, тілесні покарання, калічення та медичні чи наукові дослідження, які не викликані потребою лікування особи, що перебуває під захистом, а й на будь-яке інше брутальне поводження з боку як цивільних, так і військових властей.

Забороненими є також будь-які залякування чи терор (ст. 33 ЖК IV).

При цьому, згідно зі ст. 78 ЖК IV, якщо окупаційна держава через причини збереження безпеки визнає необхідним вжити заходів стосовно осіб, що перебувають під захистом, найбільше, що вона може застосувати – це змушено поселити їх у визначеному місці чи інтернувати.

Рішення стосовно вимушеного переселення чи інтернування повинні бути ухвалені згідно з нормативною процедурою, яка повинна бути визначена окупаційною державою згідно з положеннями цієї Конвенції. Ця процедура повинна передбачати право на апеляцію з боку заінтересованих сторін. Рішення стосовно апеляції будуть прийматися в якомога швидші строки.

Якщо рішення залишатимуться в силі, вони стануть предметом періодичного перегляду, по можливості через кожні шість місяців компетентними органами, що створює держава.

Згідно зі ст. 79 ЖК IV, сторони конфлікту можуть інтернувати осіб, що перебувають під захистом, лише згідно з положеннями ст.ст. 41, 42, 43, 68, 78 Конвенції.

Відповідно до ст. 147 ЖК IV, до серйозних порушень, що здійснюються проти осіб, які перебувають під захистом цієї Конвенції, зокрема належить нелюдяне поводження та нелегальне ув'язнення особи, що перебуває під захистом.

Указані у ст. 147 ЖК IV серйозні порушення проти цивільних осіб, які перебувають під захистом, є воєнними злочинами у розумінні Римського статуту Міжнародного кримінального суду (далі – РС МКС), а саме: незаконне позбавлення волі (ст. 8 (2)(a)(vii)) та нелюдське поводження (ст. 8 (2)(a)(ii)).

b. Незаконне позбавлення волі цивільних осіб та нелюдське поводження з ними.

03.03.2022, точний час у ході досудового розслідування не встановлено, ЗС РФ, у тому числі особовий склад 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ, під час повномасштабного вторгнення в Україну зайняли та з цього дня здійснювали контроль над територією с. Ягідне Чернігівського району Чернігівської області.

Починаючи з 03.03.2022, точний час досудовим розслідуванням не встановлено, військовослужбовці з числа особового складу 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ, а саме:

1. командир відділення у 1-му мінометному взводі мінометної батареї 2-го мотострілецького батальйону 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ (в/ч 55115) — старший сержант Суван Сиин-оол Анатолійович, 04.01.1981 року народження;
2. номер розрахунку у 3-му мінометному взводі мінометної батареї 2-го мотострілецького батальйону 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ (в/ч 55115) — старший сержант Саая Аржаан Сергійович, 24.01.1987 року народження;
3. номер розрахунку у 1-му мінометному взводі мінометної батареї 2-го мотострілецького батальйону 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ (в/ч 55115) — рядовий Доржу Буян Вікторович, 07.06.1990 року народження;
4. військовослужбовець розвідувальної роти 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ (в/ч 55115) — ефрейтор Кенденов Амір Аясевич, 18.04.1994 року народження;
5. номер розрахунку у 3-му мінометному взводі мінометної батареї 2-го мотострілецького батальйону 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ (в/ч 55115) — старший сержант Монгуш Айгарим Валерійович, 04.04.1991 року народження;
6. номер розрахунку у 2-му мінометному взводі мінометної батареї 2-го мотострілецького батальйону 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ (в/ч 55115) — рядовий Хертек Аріан Орланович, 23.07.1994 року народження;
7. номер розрахунку у 2-му мінометному взводі мінометної батареї 2-го мотострілецького батальйону 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ (в/ч 55115) — сержант Монгуш Назити Мергенович, 22.03.1989 року народження;
8. командир міномету в 1-му мінометному взводі мінометної батареї 2-го мотострілецького батальйону 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ (в/ч 55115) — сержант Монгуш Віталій В'ячеславович, 29.11.1987 року народження;
9. старший навідник у 3-му мінометному взводі мінометної батареї 2-го мотострілецького батальйону 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ (в/ч 55115) — ефрейтор Ооржак Ерес Амірович, 01.08.1995 року народження;
10. номер розрахунку у 2-му мінометному взводі мінометної батареї 2-го мотострілецького батальйону 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ (в/ч 55115) — рядовий Хомушку Саян Сингит-оолович, 10.07.1994 року народження;
11. командир 1-го мінометного взводу мінометної батареї 2-го мотострілецького батальйону 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ (в/ч 55115) — старший лейтенант Борисов Олексій Сергійович, 04.01.1992 року народження;

12. водій у 1-му мінометному взводі мінометної батареї 2-го мотострілецького батальйону 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ (в/ч 55115) — рядовий Дадар-оол Буян Шолбанович, 02.03.1989 року народження;

13. номер розрахунку у 2-му мінометному взводі мінометної батареї 2-го мотострілецького батальйону 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ (в/ч 55115) — рядовий Дамбар-оол Шолбан Шацнайович, 16.01.1997 року народження;

14. водій у 1-му мінометному взводі мінометної батареї 2-го мотострілецького батальйону 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ (в/ч 55115) — рядовий Демір-оол Доржу Сергійович, 14.02.1991 року народження;

15. номер розрахунку у 1-му мінометному взводі мінометної батареї 2-го мотострілецького батальйону 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ (в/ч 55115) — рядовий Кенден Сайн Чигжитович, 15.06.1992 року народження, матеріали відносно яких виділено в окреме провадження та яких вироком Чернігівського районного суду Чернігівської області від 11.03.2024 (єдиний унікальний № 748/1278/23) визнано винуватими у вчиненні злочинів за нижче наведених обставин, і які перебували у підпорядкуванні командира 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ (військова частина 55115) полковника Баріла Дениса Олександровича, а також інші невстановлені на даний час військовослужбовці ЗС РФ, діючи умисно, в умовах міжнародного збройного конфлікту та у зв'язку з ним, у порушення ст.ст. 27, 78, 79 ЖК IV примусово виганяли цивільних осіб, які не брали безпосередньої участі у воєнних діях та перебували в с. Ягідне Чернігівського району Чернігівської області, з приватних домогосподарств, під загрозою насильства та застосування вогнепальної зброї, під конвоем відводили та примусово поміщали у підвальне приміщення Ягіднянської філії опорного закладу «Количівська загальноосвітня школа I-III ступенів Іванівської сільської ради Чернігівського району Чернігівської області» за адресою

, в будівлі якої розміщувався передовий пункт управління у тому числі 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ, здійснюючи тим самим незаконне позбавлення волі щонайменше 369 різних за станом здоров'я та віком цивільних осіб – мирних жителів села, які перебували під захистом ЖК IV.

При цьому, позбавлення волі цивільних осіб зазначеними військовослужбовцями 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ здійснювалось за очевидної відсутності підстав для їх законного інтернування чи іншого обмеження особистої свободи, передбачених міжнародним гуманітарним правом, оскільки 369 незаконно позбавлених волі цивільних осіб, які перебували під захистом ЖК IV, у тому числі діти у віці від 1-го місяця та люди похилого віку, не становили жодної загрози безпеці окупаційної сторони, а їх затримання під загрозою або із застосуванням сили та доставлення до підвального приміщення навчального закладу відбувалось без будь-якої індивідуальної оцінки того, яку загрозу вони могли становити. До того ж, незаконне примусове тривале утримання цивільних осіб в одній будівлі з передовим пунктом управління ЗС РФ не переслідувало реальної мети забезпечення безпеки вказаних осіб.

Унаслідок умисних протиправних дій військовослужбовців 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ цивільні особи, які перебували під захистом міжнародного гуманітарного права, були незаконно позбавлені волі з 03.03.2022 по 30.03.2022, оскільки військовослужбовцями зазначеного військового підрозділу ЗС РФ здійснювалось цілодобове чергування та охорона виходу з підвального приміщення з метою унеможливлення залишення потерпілими приміщення підвалу за власною волею.

Загалом, у період часу з 03.03.2022 по 30.03.2022, військовослужбовцями 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ Суваном С.А., Саая А.С., Доржу Б.В., Кенденовим А.А., Монгуш А.В., Хертеком А.О., Монгуш Н.М., Монгуш В.В., Ооржак Е.А., Хомушку С.С., Борисовим О.С., Дадар-оол Б.Ш., Дамбар-оол Ш.Ш., Демір-оол Д.С., Кенденом С.Ч., які перебували у підпорядкуванні командира Баріла Дениса Олександровича, а також іншими невстановленими на даний час військовослужбовцями ЗС РФ у підвалі школи незаконно утримувались наступні цивільні особи:

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)
- 6)
- 7)
- 8)
- 9)
- 10)
- 11)
- 12)
- 13)
- 14)
- 15)
- 16)
- 17)
- 18)
- 19)
- 20)
- 21)
- 22)
- 23)
- 24)
- 25)
- 26)
- 27)
- 28)
- 29)
- 30)

- 31)
- 32)
- 33)
- 34)
- 35)
- 36)
- 37)
- 38)
- 39)
- 40)
- 41)
- 42)
- 43)

- 44)
- 45)
- 46)
- 47)
- 48)
- 49)
- 50)
- 51)
- 52)
- 53)
- 54)
- 55)
- 56)
- 57)
- 58)
- 59)
- 60)
- 61)
- 62)
- 63)
- 64)
- 65)
- 66)
- 67)
- 68)
- 69)
- 70)
- 71)
- 72)
- 73)
- 74)

- 75)
- 76)
- 77)
- 78)
- 79)
- 80)
- 81)
- 82)
- 83)
- 84)
- 85)
- 86)
- 87)
- 88)
- 89)
- 90)
- 91)
- 92)
- 93)
- 94)
- 95)
- 96)
- 97)
- 98)
- 99)
- 100)
- 101)
- 102)
- 103)
- 104)
- 105)
- 106)
- 107)

- 108)

- 109)
- 110)
- 111)
- 112)
- 113)
- 114)
- 115)
- 116)
- 117)

118)
119)
120)
121)
122)
123)
124)
125)
126)
127)
128)

129)
130)
131)
132)
133)
134)
135)
136)
137)
138)
139)
140)
141)
142)
143)
144)
145)
146)
147)
148)
149)
150)
151)
152)
153)
154)
155)
156)
157)
158)
159)
160)
161)

162)
163)
164)
165)
166)
167)
168)
169)
170)
171)
172)
173)
174)
175)
176)
177)
178)
179)
180)
181)
182)
183)
184)
185)
186)
187)
188)
189)
190)
191)
192)
193)
194)
195)
196)
197)
198)
199)
200)
201)
202)
203)
204)
205)
206)

207)
208)
209)
210)
211)
212)
213)
214)
215)
216)
217)
218)
219)
220)
221)
222)
223)
224)
225)
226)
227)
228)
229)
230)
231)
232)
233)
234)
235)
236)
237)
238)
239)
240)
241)
242)
243)
244)
245)
246)
247)
248)
249)
250)
251)

252)
253)
254)
255)
256)
257)
258)
259)
260)
261)
262)
263)
264)
265)
266)
267)
268)
269)
270)
271)
272)
273)
274)
275)
276)
277)
278)
279)
280)
281)
282)
283)
284)
285)
286)
287)
288)
289)
290)
291)
292)
293)
294)
295)
296)

297)
298)
299)
300)
301)
302)
303)
304)
305)
306)
307)
308)
309)
310)
311)
312)
313)
314)
315)
316)
317)
318)
319)
320)
321)
322)
323)
324)
325)
326)
327)
328)
329)
330)
331)
332)
333)
334)
335)
336)
337)
338)
339)
340)
341)

- 342)
- 343)
- 344)
- 345)
- 346)
- 347)
- 348)
- 349)
- 350)
- 351)
- 352)
- 353)
- 354)
- 355)
- 356)
- 357)
- 358)
- 359)
- 360)
- 361)
- 362)
- 363)
- 364)
- 365)
- 366)
- 367)
- 368)
- 369)

Крім того, військовослужбовці 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ Суван С.А., Саая А.С., Доржу Б.В., Кенденов А.А., Монгуш А.В., Хертек А.О., Монгуш Н.М., Монгуш В.В., Ооржак Е.А., Хомушку С.С., Борисов О.С., Дадар-оол Б.Ш., Дамбар-оол Ш.Ш., Демір-оол Д.С., Кенден С.Ч., які перебували у підпорядкуванні командира Баріла Деніса Олександровича, а також інші невстановлені на даний час військовослужбовці ЗС РФ, діючи умисно, в умовах міжнародного збройного конфлікту та у зв'язку з ним, у порушення вимог ст.ст. 27, 28, 31, 32 ЖК IV, усвідомлюючи, що приміщення підвалу Ягіднянської філії опорного закладу «Количівська загальноосвітня школа I-III ступенів Іванівської сільської ради Чернігівського району Чернігівської області» за адресою

не призначене для перебування людей, утримували в нелюдських умовах щонайменше 369 незаконно позбавлених волі цивільних осіб, серед яких 69 неповнолітніх.

Так, приміщення підвалу школи не було обладнано вентиляційними засобами доступу свіжого повітря, не мало штучного та природнього освітлення, водопостачання та водовідведення, місць і засобів для справляння природніх

фізіологічних потреб, достатніх меблів для сидіння та спальних місць, засобів приготування їжі, перебувало в антисанітарних умовах і не було придатне для тривалого перебування в ньому великої кількості людей, що створювало загрозу їхньому життю та здоров'ю.

Протягом часу утримання у вказаному приміщенні площею 197,6 м² перебувало щонайменше 369 цивільних осіб, серед яких 69 неповнолітніх, тобто на одну людину було відведено площу, що не перевищує 0,5 м² на особу, що суперечить навіть мінімальним стандартам належного поводження.

Утримувані у вказаному приміщенні цивільні особи, різні за статтю, станом здоров'я та віком, зазнавали страждань від недостатнього харчування та води, браку світла, недостатньої медичної допомоги, нестачі сну, вкрай неналежних гігієнічних і санітарних умов та атмосфери страху бути підданими фізичному, психічному або сексуальному насильству.

Люди, які перебували в приміщенні підвалу, змушені були ходити до туалету для справляння своїх природних потреб у відра та робити це у присутності інших людей, а наповнені фекаліями відра тривалий час стояли в тих же приміщеннях, де знаходилися люди, допоки військовослужбовці ЗС РФ не дозволяли потерпілим винести їх. Утримувані у підвальному приміщенні школи цивільні особи відчували кисневу недостатність та погіршення стану здоров'я, просили військовослужбовців ЗС РФ, котрі охороняли вихід з підвалу школи, випустити їх на свіже повітря та надати можливість отримати медичну допомогу, на що останні не дозволяли покинути підвал та вийти на вулицю за власною волею потерпілих, не вживали жодних заходів для можливості отримання ними належної медичної допомоги.

Через нелюдські умови утримання та ненадання можливості вчасно отримати належну медичну допомогу потерпілим, котрі насильно утримувалися в підвалі вказаної школи, у період з 09.03.2022 по 28.03.2022 померло 10 цивільних осіб, а саме:

- 1)
(помер 09.03.2022);
- 2)
(помер 10.03.2022);
- 3)
(помер 11.03.2022);
- 4)
(померла 13.03.2022);
- 5)
(померла 14.03.2022);
- 6)
(померла 16.03.2022);
- 7)
(померла 17.03.2022);
- 8)
(помер 20.03.2022);

9)

(померла 24.03.2022);

10)

(померла 28.03.2022).

При цьому, тіла померлих після настання смерті одразу не виносилися з підвального приміщення школи, а продовжували знаходитися серед живих людей, допоки військовослужбовці 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ не дозволяли винести їх назовні для поховання.

Внаслідок тривалого утримання цивільних осіб у зазначених умовах, військовослужбовці 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ Суван С.А., Саая А.С., Доржу Б.В., Кенденов А.А., Монгуш А.В., Хертек А.О., Монгуш Н.М., Монгуш В.В., Ооржак Е.А., Хомушку С.С., Борисов О.С., Дадар-оол Б.Ш., Дамбар-оол Ш.Ш., Демір-оол Д.С., Кенден С.Ч., матеріали відносно яких виділено в окреме провадження та яких вироком Чернігівського районного суду Чернігівської області від 11.03.2024 (єдиний унікальний № 748/1278/23) визнано винуватими у вчиненні злочинів за описаних вище обставин, і які перебували у підпорядкуванні командира Баріла Дениса Олександровича, а також інші невстановлені на даний час військовослужбовці ЗС РФ завдали цивільним особам сильних фізичних та психологічних страждань, що є нелюдським поводженням.

Отже, військовослужбовцями 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ Суван С.А., Саая А.С., Доржу Б.В., Кенденовим А.А., Монгуш А.В., Хертеком А.О., Монгуш Н.М., Монгуш В.В., Ооржак Е.А., Хомушку С.С., Борисовим О.С., Дадар-оол Б.Ш., Дамбар-оол Ш.Ш., Демір-оол Д.С., Кенденом С.Ч., у період часу з 03.03.2022 по 30.03.2022, вчинено незаконне позбавлення волі щонайменше 369 цивільних осіб, які перебували під захистом ЖК IV та знаходились на території окупованого ЗС РФ с. Ягідне Чернігівського району Чернігівської області, а також нелюдське поводження шляхом завдання сильних фізичних та психологічних страждань, виражених в тривалому примусовому утримуванні потерпілих в нелюдських умовах підвального приміщення будівлі Ягіднянської філії опорного закладу «Количівська загальноосвітня школа I-III ступенів Іванівської сільської ради Чернігівського району Чернігівської області» за адресою

3. Командна відповідальність.

а. *Норми міжнародного гуманітарного права.*

Відповідно до п. 1 ст. 86 ДП I, сторони, що перебувають у конфлікті, повинні перепиняти серйозні порушення та вживати необхідних заходів щодо перепинення всіх інших порушень Женевських конвенцій 1949 року або цього Протоколу, які є результатом неприйняття заходів, що мають бути прийняті.

Згідно із п. 2 ст. 86 ДП I, той факт, що порушення Женевських конвенцій 1949 року і цього Протоколу було вчинене підлеглою особою, не звільняє її

начальників від кримінальної або дисциплінарної відповідальності в разі, якщо вони знали, що мають у своєму розпорядженні інформацію, яка повинна була б надати їм можливість дійти висновку в обстановці, що існувала на той час, що така підлегла особа вчиняє або має намір вчинити подібне порушення, і якщо вони не вжили всіх практично можливих заходів у межах своїх повноважень для відвернення або перепинення цього порушення.

Приписами ст. 87 ДП I передбачено обов'язки командирів, зокрема, сторони, які перебувають у конфлікті, повинні вимагати від воєнних командирів, оскільки це стосується осіб, які входять до складу підлеглих їм збройних сил, та інших підлеглих їм осіб, щоб вони не допускали порушень Конвенцій і цього Протоколу і, в разі потреби, перепиняли ці порушення та повідомляли про це компетентні власті. Разом із тим, з метою запобігання порушенням і перепинення їх Високі Договірні Сторони і сторони, що перебувають у конфлікті, повинні вимагати, щоб особи, які входять до складу підлеглих їм збройних сил, були обізнані з обов'язками, що покладаються на них Конвенціями і цим Протоколом.

Високі Договірні Сторони і сторони, що перебувають у конфлікті, повинні вимагати від кожного командира, який знає про те, що його підлеглі чи інші особи, що перебувають під його контролем, мають намір вчинити або вчинили порушення Конвенцій або цього Протоколу, вжиття необхідних заходів щодо запобігання подібним порушенням Конвенцій або цього Протоколу і, за потреби, щодо порушення дисциплінарного чи кримінального переслідування проти тих, хто вчинив такі порушення.

Таким чином, з урахуванням вказаних положень міжнародного гуманітарного права, а також практики міжнародних судових інстанцій (до прикладу, рішення у справі «Prosecutor v. Naser Oric» Судової палати Міжнародного трибуналу щодо колишньої Югославії), визначено три елементи, необхідні для настання відповідальності командира за порушення підлеглими особами норм міжнародного гуманітарного права, серед яких:

- існування між підозрюваним/обвинуваченим та безпосередніми виконавцями відносин начальника і підлеглого;
- начальник знав або мав підстави знати, що підлеглий збирався вчинити злочини або вже вчинив їх;
- бездіяльність начальника, що полягала у не вжитті ним заходів, направлених на запобігання і припинення злочинів, вчинених підлеглими, та їх покарання.

*в. Здійснення командиром 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ
Барілом Денисом Олександровичем командування та контролю
над підлеглими військовослужбовцями
(існування відносин начальника та підлеглого).*

Станом на березень 2022 року посаду командира 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ обіймав полковник Баріло Денис Олександрович, котрий, беручи участь у бойовий діях на території України, усвідомлював існування міжнародного

збройного конфлікту, як безпосередньо свою участь у ньому, так і участь підпорядкованого йому збройного підрозділу.

Згідно зі ст.ст. 2 – 2.1 Федерального закону «Про оборону» від 31.05.1996, Збройні сили Російської Федерації призначені для збройного захисту цілісності та недоторканності території Російської Федерації, а також виконання завдань відповідно до федеральних конституційних законів, федеральних законів та міжнародних договорів Російської Федерації, при чому формування Збройних сил Російської Федерації можуть оперативнo використовуватись за межами території Російської Федерації відповідно до загально визнаних принципів і норм міжнародного права, міжнародних домовленостей Російської Федерації.

Статтею 33 Статуту внутрішньої служби Збройних сил Російської Федерації, затвердженого указом президента Російської Федерації № 1495 від 10.11.2007 (далі – СВС ЗС РФ), основним із принципів побудови Збройних сил, керівництва ними та взаємин між військовослужбовцями визначено принцип єдиноначальності, що полягає у наділенні командира (начальника) всією повнотою розпорядчої влади стосовно підлеглих і покладенні на нього персональної відповідальності перед державою за всі сторони життя та діяльності військової частини, підрозділу та кожного військовослужбовця. Єдиноначальність проявляється у праві командира (начальника), виходячи із всебічної оцінки обстановки, одноосібно приймати рішення, віддавати у порядку відповідні накази та забезпечувати їх виконання.

Відповідно до ст. 75 СВС ЗС РФ, командир є єдиноначальником, у мирний та воєнний час відповідає: за постійну бойову та мобілізаційну готовність довіреної йому військової частини (підрозділу); за успішне виконання бойових завдань; за бойову підготовку, виховання, військову дисципліну, правопорядок, морально-політичний та психологічний стан підлеглого особового складу. Обов'язок командира щодо забезпечення постійного виховування підлеглих військовослужбовців закріплено також і ст. 78 СВС ЗС РФ.

Приписами ст. 76 СВС ЗС РФ закріплено обов'язок командира (начальника), серед іншого, домагатися знання та виконання особовим складом своїх обов'язків. Разом із тим, статтею 77 СВС ЗС РФ визначено, що командир (начальник) зобов'язаний безпосередньо керувати бойовою підготовкою підлеглих, у ході якої останній зобов'язаний організувати правове навчання (правове виховання) підлеглих, спрямоване на засвоєння ними встановленого правового мінімуму та норм міжнародного гуманітарного права (далі – МГП).

Під час виконання бойових завдань військовою частиною (підрозділом) командир (начальник), керуючись вимогами бойових статутів, повинен вживати заходів щодо дотримання норм МГП, а винних у їхньому порушенні притягувати до дисциплінарної відповідальності. При цьому, у разі виявлення у діях (бездіяльності) підлеглих, які порушили зазначені норми, ознак злочину, командир частини негайно повідомляє про це військового прокурора, керівника військового слідчого органу Слідчого комітету Російської Федерації.

Отже, командир 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ полковник Баріло Денис Олександрович, обіймаючи станом на березень 2022 року найвищий рівень в структурі командування зазначеним збройним підрозділом, формально та

юридично («de jure») був наділений повнотою влади, достатньою для контролювання дій військовослужбовців 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ у форматі взаємовідносин «начальник-підлеглий».

Разом із тим, перебуваючи у період часу не раніше 03.03.2022 по середину березня 2022 року, більш точний час органом розслідування не встановлено, на території Ягіднянської філії опорного закладу «Количівська загальноосвітня школа I-III ступенів Іванівської сільської ради Чернігівського району Чернігівської області» за адресою

, в будівлі якої розміщувався передовий пункт управління у тому числі 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ, командир вказаного збройного підрозділу полковник Баріло Денис Олександрович здійснював ефективний контроль над підлеглими військовослужбовцями зі складу 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ, що полягав зокрема у можливості віддання обов'язкових для виконання наказів і розпоряджень, у тому числі направлених на запобігання порушенню та припинення порушень ними норм МГП; спроможності самостійно визначати порядок і спосіб виконання військовослужбовцями своєї бригади наказів керівництва вищого рівня; обов'язку забезпечувати дотримання норм МГП підлеглими йому військовослужбовцями зі складу 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ, котрими вчинялось незаконне позбавлення волі цивільних осіб, які перебували під захистом ЖК IV, та нелюдське поводження з ними і втручатись в дії підлеглих осіб з метою припинення порушення норм МГП, а також був наділений повноваженнями вживати дисциплінарних заходів або передавати відповідну інформацію до компетентних органів для вжиття таких заходів.

Отже, командир 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ полковник Баріло Денис Олександрович станом на березень 2022 року здійснював ефективний контроль над підлеглими йому військовослужбовцями зі складу 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ, котрими вчинялось незаконне позбавлення волі цивільних осіб, які перебували під захистом ЖК IV, та нелюдське поводження з ними, а також мав можливість втручатись в дії підлеглих осіб з метою припинення порушення ними норм МГП.

*с. Обізнаність командира 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ
Баріла Дениса Олександровича щодо злочинів, учинених
підлеглими військовослужбовцями.*

Полковник Баріло Денис Олександрович, знаходячись у період часу не раніше 03.03.2022 по середину березня 2022 року, більш точний час органом розслідування не встановлено, на території Ягіднянської філії опорного закладу «Количівська загальноосвітня школа I-III ступенів Іванівської сільської ради Чернігівського району Чернігівської області» за адресою

, яка використовувалась як передовий командний пункт управління бригади, у підвальному приміщенні якої підлеглими йому військовослужбовцями зі складу 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ в цей час утримувалось щонайменше 369 незаконно позбавлених волі цивільних

осіб, які перебували під захистом ЖК IV, знав про незаконне позбавлення волі цивільних осіб та нелюдське поводження з ними зі сторони підлеглих військовослужбовців.

Обізнаність полковника Баріла Дениса Олександровича щодо обставин вчинення підлеглими йому військовослужбовцями злочину за описаних обставин підтверджується завданнями, поставленими перед 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ (забезпечення комендантської служби з метою підтримання загального порядку в районах розташування і проведення операції підрозділами 41 ЗА ЦВО ЗС РФ, у тому числі на території с. Ягідне Чернігівського району Чернігівської області), безпосереднім перебуванням командира зазначеної бригади на території школи, тривалим утриманням у явно антисанітарних умовах підлеглими військовослужбовцями щонайменше 369 незаконно позбавлених волі цивільних осіб (масштаб і логістичні вимоги такого утримання), багато з яких були явно вразливими (діти, особи похилого віку) в тій же будівлі, що й передовий командний пункт управління бригади, періодичною участю затриманих осіб у похованні померлих людей.

Отже, знаходячись на місці вчинення підлеглими військовослужбовцями зі складу 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ незаконного позбавлення волі цивільних осіб, які перебували під захистом ЖК IV, та нелюдського поводження з ними, полковник Баріло Денис Олександрович знав про вказані факти порушення норм МГП.

d. Невжиття командиром 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ Барілом Денисом Олександровичем заходів, направлених на запобігання та припинення злочинів, учинених підлеглими військовослужбовцями.

Командир 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ полковник Баріло Денис Олександрович, здійснюючи ефективний контроль над підлеглими військовослужбовцями зі складу 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ, які вчиняли незаконне позбавлення волі щонайменше 369 цивільних осіб та нелюдське (жорстоке) поводження з ними, знаючи про вчинення вказаних діянь, маючи відповідні повноваження, передбачені ст.ст. 75, 77 СВС ЗС РФ, а саме забезпечення правопорядку та дотримання підлеглими військовослужбовцями ЗС РФ норм МГП, не запобіг цьому, а також не зупинив триваюче кримінальне правопорушення, адже цивільні особи залишались нелегально ув'язненими допоки підрозділи Збройних Сил України не відновили 30.03.2022 контроль над територією с. Ягідне Чернігівського району Чернігівської області.

Таким чином, командир 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ полковник Баріло Денис Олександрович, перебуваючи у період часу не раніше 03.03.2022 по середину березня 2022 року, більш точний час органом розслідування не встановлено, у приміщенні Ягіднянської філії опорного закладу «Количівська загальноосвітня школа I-III ступенів Іванівської сільської ради Чернігівського району Чернігівської області» за адресою

, усвідомлюючи наявність

міжнародного збройного конфлікту та свої обов'язки командира щодо забезпечення дотримання підлеглими особами норм МГП, здійснюючи ефективний контроль над особовим складом 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ, знав про те, що підлеглі йому військовослужбовці зі складу вказаної бригади, порушуючи вимоги ст.ст. 27, 31, 32 ЖК IV, незаконно позбавили волі щонайменше 369 цивільних осіб, які перебували під захистом МГП, та вчинили нелюдське поводження з ними шляхом примусового тривалого нелегального утримання їх у підвальному приміщенні даного навчального закладу в нелюдських умовах.

Попри це, командир 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ полковник Баріло Денис Олександрович, знаючи про вчинення підлеглими військовослужбовцями зі складу 55 ОМСБр 41 ЗА ЦВО ЗС РФ злочинів проти цивільного населення, порушуючи вимоги ст.ст. 86, 87 ДП I, не вжив заходів для запобігання вказаним порушенням та їх припинення з метою захисту цивільних осіб, які потрапили під контроль особового складу очолюваного ним збройного підрозділу, від злочинів, які вчиняються його підлеглими.

Унаслідок своєї бездіяльності, що зумовило створення атмосфери безкарності, толеруючи злочинні прояви, допущені підлеглими військовослужбовцями, Баріло Денис Олександрович порушив вимоги ст.ст. 86, 87 ДП I, що покладають на командира відповідальність за злочини, вчинені підлеглими, якщо він знав або мав підстави знати про їх вчинення і не вжив заходів для їх запобігання та припинення.

На підставі викладеного, Баріло Денис Олександрович обґрунтовано підозрюється у порушенні законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, тобто у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 438 КК України (в редакції КК України станом на час вчинення злочину).

Слідчий слідчого відділу
Управління Служби безпеки України
в Чернігівській області
старший лейтенант юстиції

Вікторія ЗІНЧЕНКО

ПОГОДЖЕНО
Прокурор відділу Чернігівської
обласної прокуратури

Кирило МИХАЙЛЕНКО

Згідно зі ст.ст. 42, 277 КПК України, роз'яснено права підозрюваного, а саме:

- 1) знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення його підозрюють, обвинувачують;
- 2) бути чітко і своєчасно повідомленим про свої права, передбачені КПК України, а також отримати їх роз'яснення;

3) на першу вимогу мати захисника і побачення з ним до першого допиту з дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування, а також після першого допиту – мати такі побачення без обмеження їх кількості й тривалості; на участь захисника у проведенні допиту та інших процесуальних дій; на відмову від захисника в будь-який момент кримінального провадження; на отримання правової допомоги захисника за рахунок держави у випадках, передбачених КПК України та/або законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги, в тому числі у зв'язку з відсутністю коштів на її оплату;

4) не говорити нічого з приводу підозри проти нього, обвинувачення або у будь-який момент відмовитися відповідати на запитання;

5) давати пояснення, показання з приводу підозри, обвинувачення чи в будь-який момент відмовитися їх давати;

6) вимагати перевірки обґрунтованості затримання;

7) у разі затримання або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою – на негайне повідомлення членів сім'ї, близьких родичів чи інших осіб про затримання і місце свого перебування згідно з положеннями ст. 213 КПК України;

8) збирати і подавати слідчому, прокурору, слідчому судді докази;

9) брати участь у проведенні процесуальних дій;

10) під час проведення процесуальних дій ставити запитання, подавати свої зауваження та заперечення щодо порядку проведення дій, які заносяться до протоколу;

11) застосовувати з додержанням вимог КПК України технічні засоби при проведенні процесуальних дій, в яких він бере участь. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд мають право заборонити застосування технічних засобів при проведенні окремої процесуальної дії чи на певній стадії кримінального провадження з метою нерозголошення відомостей, які містять таємницю, що охороняється законом, чи стосуються інтимного життя особи, про що виноситься (постановляється) вмотивована постанова (ухвала);

12) заявляти клопотання про проведення процесуальних дій, про забезпечення безпеки щодо себе, членів своєї сім'ї, близьких родичів, майна, житла тощо;

13) заявляти відводи;

14) ознайомлюватися з матеріалами досудового розслідування в порядку, передбаченому ст. 221 КПК України, та вимагати відкриття матеріалів згідно зі ст. 290 КПК України;

15) одержувати копії процесуальних документів та письмові повідомлення;

16) оскаржувати рішення, дії та бездіяльність слідчого, прокурора, слідчого судді в порядку, передбаченому КПК України;

17) вимагати відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, в порядку, визначеному законом, а також відновлення репутації, якщо підозра, обвинувачення не підтвердилися;

18) користуватися рідною мовою, отримувати копії процесуальних документів рідною або іншою мовою, якою він володіє, та в разі необхідності користуватися послугами перекладача за рахунок держави;

19) брати участь у підготовці досудової доповіді, надавати представнику персоналу органу пробації інформацію, необхідну для підготовки такої доповіді, ознайомлюватися з текстом досудової доповіді, подавати свої зауваження та уточнення;

20) інші права, передбачені чинним законодавством України.

На всіх стадіях кримінального провадження підозрюваний має право примиритися з потерпілим і укласти угоду про примирення. Одночасно підозрюваний має право ініціювати укладення угоди про визнання винуватості.

Підозрюваний, обвинувачений, який є іноземцем і тримається під вартою, має право на зустріч з представником дипломатичної чи консульської установи своєї держави, яку йому зобов'язана забезпечити адміністрація місця ув'язнення.

Підозрюваний має також інші процесуальні права передбачені КПК України.

Підозрюваному вручається пам'ятка про його процесуальні права та обов'язки одночасно з їх повідомленням особою, яка здійснює таке повідомлення.

Про підозру мені повідомлено, копію повідомлення про підозру та пам'ятку про процесуальні права та обов'язки вручено, права підозрюваного оголошено та роз'яснено.

«___» год. «___» хв. «___» _____ 2026 року.

Підозрюваний _____ (_____)

Захисник _____ (_____)

**Слідчий слідчого відділу
Управління Служби безпеки України
в Чернігівській області
старший лейтенант юстиції**

Вікторія ЗІНЧЕНКО